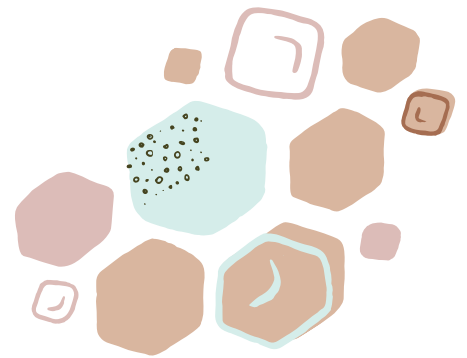

แผนการใช้ที่ดินตำบลลานทม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

สถานีพัฒนาที่ดินเลย สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สิงหาคม 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลสานตม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินเลย

สิงหาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-6
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดเลย (ปี พ.ศ. 2536-2565)	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลسانตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลسانตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลسانตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลسانตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565	2-12
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลسانตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลسانตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัด เลย	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลسانตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2571	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลسانตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัด เลย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-11

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลสันตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย	2-2
2-2	สมุดของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสันตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลสันตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสันตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย	4-5
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลสันตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย	4-6
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสันตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย	6-6
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลสันตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนายั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ภายในปี พ.ศ. 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy : BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลสามัคคี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล เป็นต้น

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

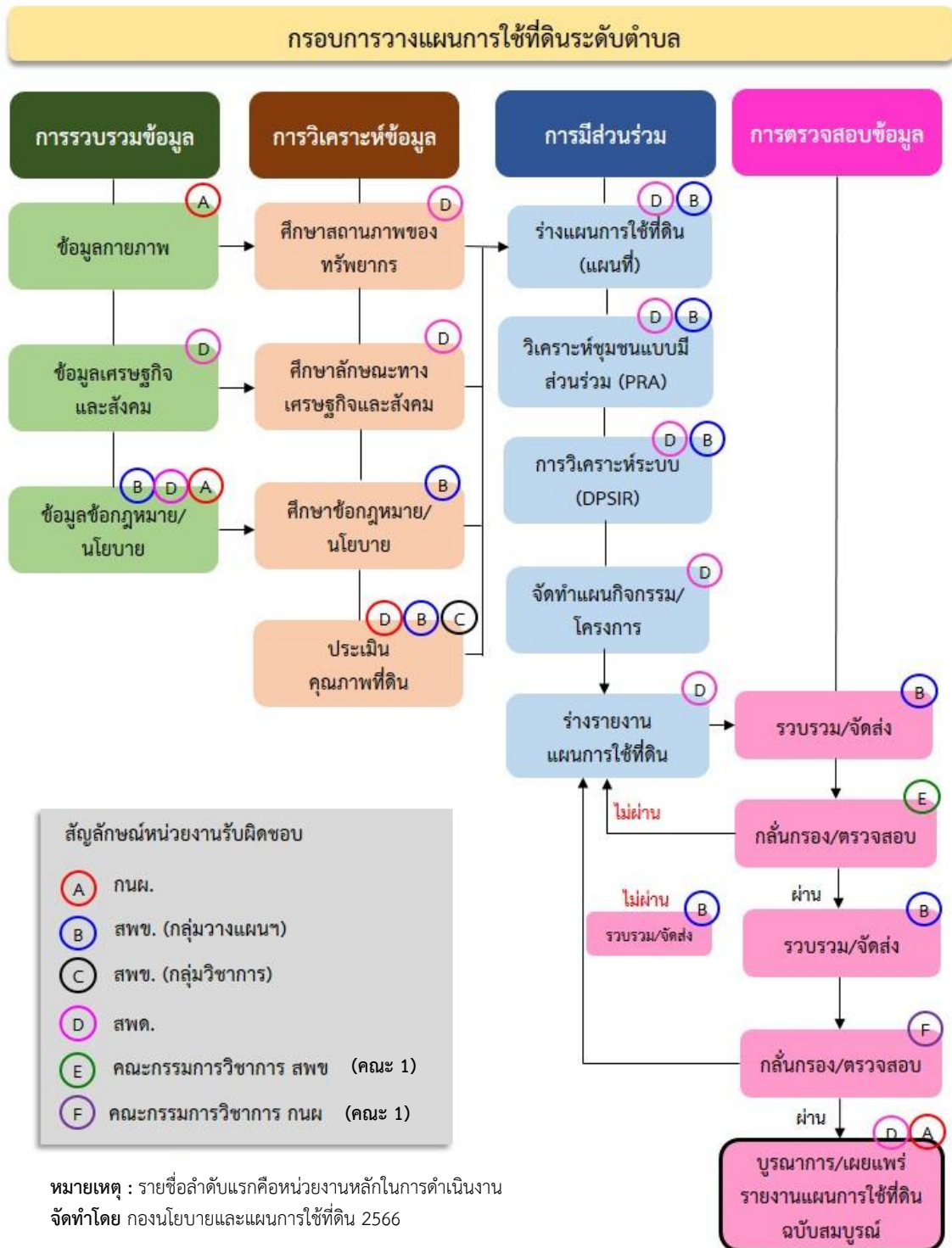
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เศรษฐกิจดี การคมนาคมสะดวก ประชาชนมีความรู้ มีการศึกษาที่ดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากโรคภัย และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว” (องค์การบริหารส่วนตำบลสานตม, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลสามัคคี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอกุฉินารายณ์ มีพื้นที่ประมาณ 74 ตารางกิโลเมตร หรือ 46,075 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลโคกใหญ่ อำเภอท่าลี่ ตำบลกกทอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลท่าศาลา อำเภอกุฉินารายณ์ ตำบลหนองจั่ว อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลเสี้ยว อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ ตำบลหนองบัว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย

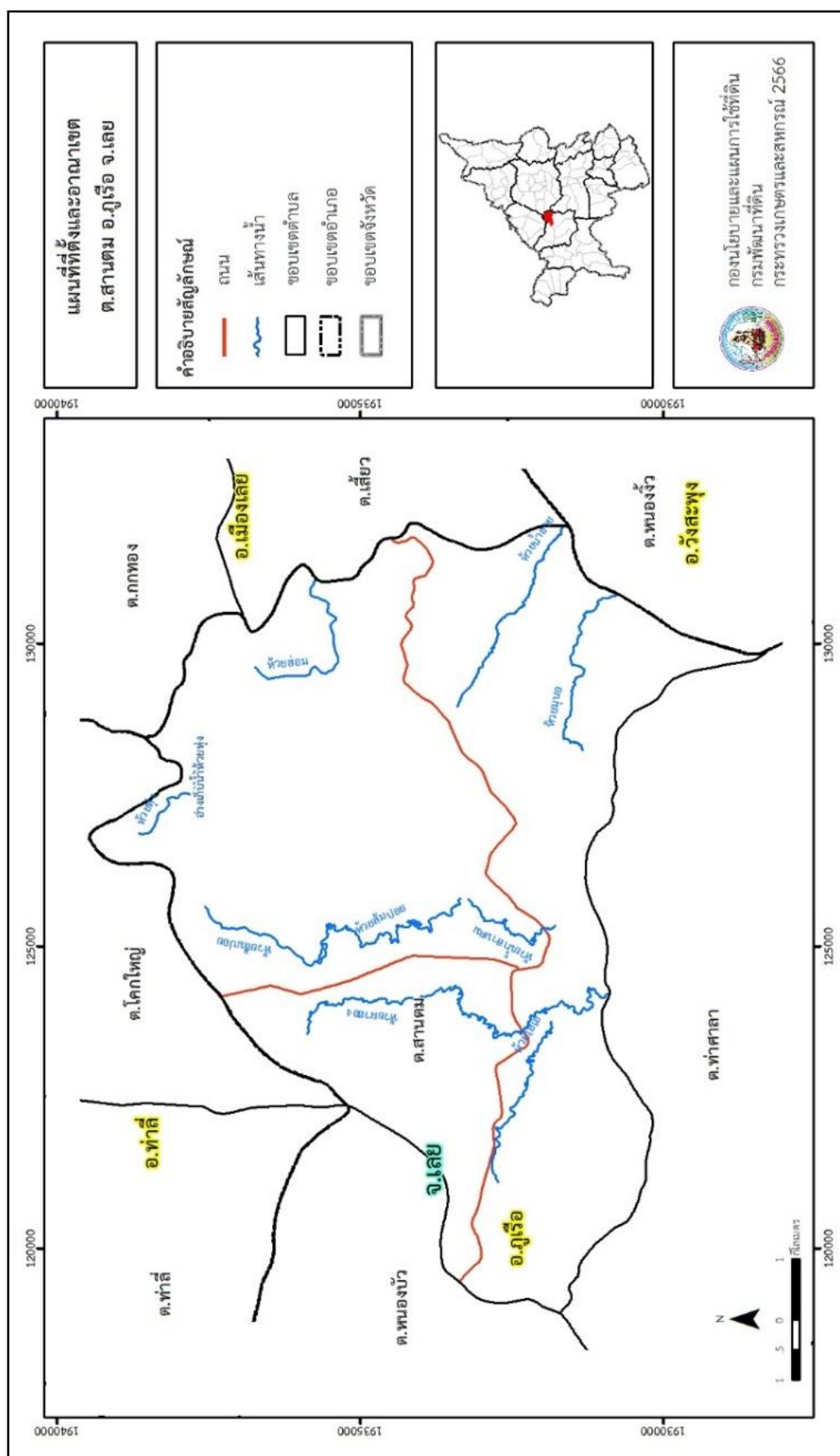
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลสามัคคี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านสามัคคี	หมู่ที่ 6 บ้านโนนสะอาด
หมู่ที่ 2 บ้านหนองแซง	หมู่ที่ 7 บ้านโนนสมบูรณ์
หมู่ที่ 3 บ้านห้วยลาด	หมู่ที่ 8 บ้านม่วงไข่
หมู่ที่ 4 บ้านถ้ำมูล	หมู่ที่ 9 บ้านโคกผาง
หมู่ที่ 5 บ้านแสนสุข	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอนมีภูเขาสลับซับซ้อน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น ห้วยผาฮอง ห้วยส้มป่อย ห้วยมุนอ ห้วยฮ่อม ห้วยโฮเฮ

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลสามัคคี อำเภอมูรไร จังหวัดเลย

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลสามัคคี อำเภอกงหรา จังหวัดน่าน มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 26.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.5 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.1 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,279.9 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 125 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 249.7 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดน่าน ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤษภาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

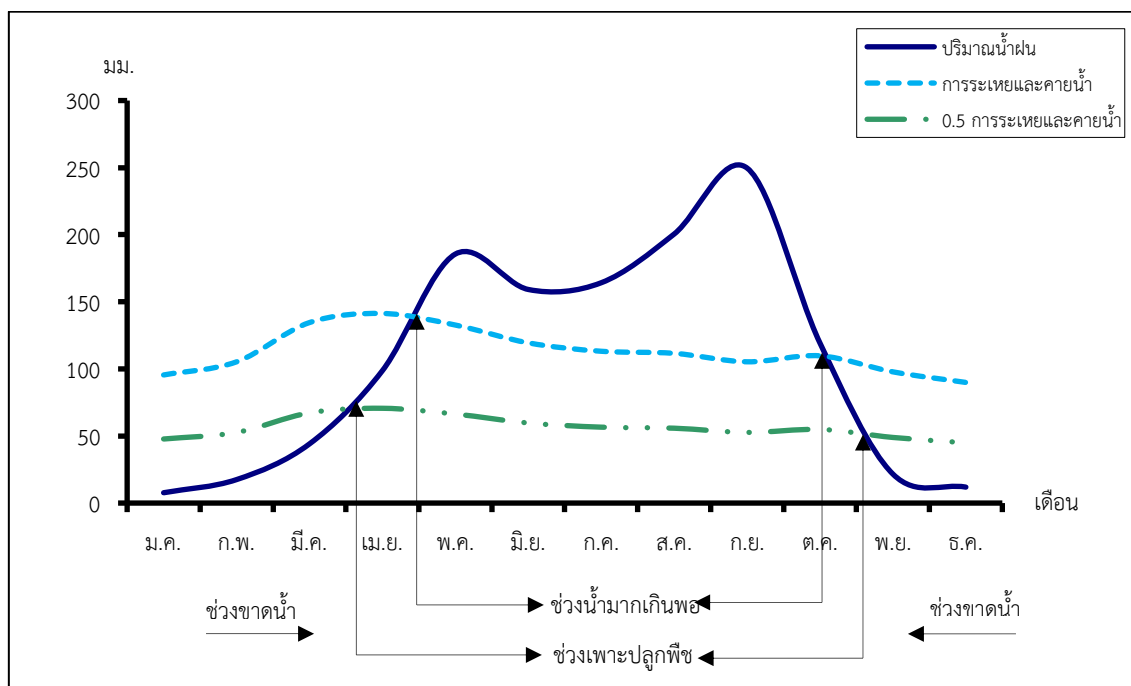
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเลย¹ (ปี พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	15.6	30.3	22.2	68.0	7.7	1.8	95.5	7.6
ก.พ.	17.3	32.8	24.3	64.0	17.5	2.8	105.3	17.0
มี.ค.	20.4	35.1	27.0	63.0	44.1	6.1	134.5	41.0
เม.ย.	22.7	35.8	28.4	68.0	98.7	10.4	141.3	83.1
พ.ค.	23.9	34.2	28.0	77.0	185.6	16.9	132.7	130.5
มิ.ย.	24.3	33.5	28.1	77.0	159.2	16.1	119.4	118.6
ก.ค.	24.2	32.7	27.7	78.0	164.2	17.5	113.2	121.1
ส.ค.	24.0	32.2	27.3	80.0	200.5	19.0	111.6	136.2
ก.ย.	23.4	31.8	26.7	83.0	249.7	19.0	105.3	149.9
ต.ค.	22.0	31.5	26.0	80.0	119.2	10.8	109.7	96.5
พ.ย.	19.2	31.0	24.4	75.0	21.6	3.4	97.8	20.9
ธ.ค.	16.0	29.3	22.0	71.0	11.9	1.1	89.9	11.7
เฉลี่ย	21.1	32.5	26.0	73.7	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,279.9	124.9	1,356.2	934.1

หมายเหตุ :¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลสามัคคี อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,851 ไร่ หรือร้อยละ 4.01 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 26,321 ไร่ หรือร้อยละ 57.11 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - 2.1) เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีเนื้อที่ 88 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล
  - 2.2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 1,449 ไร่ หรือร้อยละ 3.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่
  - 2.3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 14,147 ไร่ หรือร้อยละ 30.71 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด ไร่ร้าง ข้าวไร่ อ้อย สับปะรด จิง ข้าวไร่/ยางพารา
  - 2.4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 6,696 ไร่ หรือร้อยละ 14.53 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม สัก กาแฟ/ไม้ผลเมืองหนาว
  - 2.5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 3,129 ไร่ หรือร้อยละ 6.79 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แก้วมังกร ไม้ผลผสม ลั่นจี่ ไม้ผลเมืองหนาว ลำไย ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม
  - 2.6) พืชสวน มีเนื้อที่ 627 ไร่ หรือร้อยละ 1.35 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ดอก ไม้ประดับ สตรอเบอร์รี่ พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม เสาวรส เห็ด พืชผัก พริกไทย
  - 2.7) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 180 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่เลี้ยงสัตว์

2.8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 15,300 ไร่ หรือร้อยละ 33.21 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าผลัดใบรกร้างพื้นที่ฟู ป่าปลูกรกร้างพื้นที่ฟู

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 498 ไร่ หรือร้อยละ 1.09 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง ทะเลสาบ

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 2,105 ไร่ หรือร้อยละ 4.58 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่หญ้าสลับไม้ พุ่มไม้ละเมาะ พุ่หญ้าธรรมชาติ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสานตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,851	4.01
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,028	2.23
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	623	1.35
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	24	0.05
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	9	0.02
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	167	0.36
A	พื้นที่เกษตรกรรม	26,321	57.11
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	88	0.19
A100	นาร้าง	34	0.07
A101	นาข้าว	1,415	3.07
A200	ไร่ร้าง	1,008	2.19
A202	ข้าวโพด	6,154	13.36
A203	อ้อย	37	0.08
A204	มันสำปะหลัง	6,814	14.79
A205	สับปะรด	28	0.06
A216	ข้าวไร่	74	0.16
A222	ชิง	21	0.05
A216/A302	ข้าวไร่/ยางพารา	11	0.02
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	249	0.54
A301	ไม้ยืนต้นผสม	19	0.04
A302	ยางพารา	5,483	11.90
A303	ปาล์มน้ำมัน	341	0.74
A304	ยูคาลิปตัส	285	0.62
A305	สัก	195	0.42

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A309	ประตู	3	0.01
A312	กาแฟ	14	0.03
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	6	0.01
A204/A426	มันสำปะหลัง/แก้วมังกร	4	0.01
A312/A423	กาแฟ/ไม้ผลเมืองหนาว	97	0.21
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	116	0.25
A401	ไม้ผลผสม	530	1.15
A402	ส้ม	9	0.02
A404	เงาะ	10	0.02
A404/A406	เงาะ/ลิ้นจี่	3	0.01
A404/A426	เงาะ/แก้วมังกร	3	0.01
A406	ลิ้นจี่	495	1.07
A406/A407	ลิ้นจี่/มะม่วง	13	0.03
A406/A413	ลิ้นจี่/ลำไย	51	0.11
A407	มะม่วง	13	0.03
A407/A413	มะม่วง/ลำไย	2	-
A411	กล้วย	51	0.11
A412	มะขาม	100	0.22
A413	ลำไย	199	0.43
A414	ฝรั่ง	1	-
A423	ไม้ผลเมืองหนาว	280	0.61
A426	แก้วมังกร	1,253	2.72
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	19	0.04
A502	พืชผัก	5	0.01
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	563	1.22
A505	พริกไทย	1	-
A506	สตรอเบอร์รี่	20	0.04
A507	เสาวรส	13	0.03

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

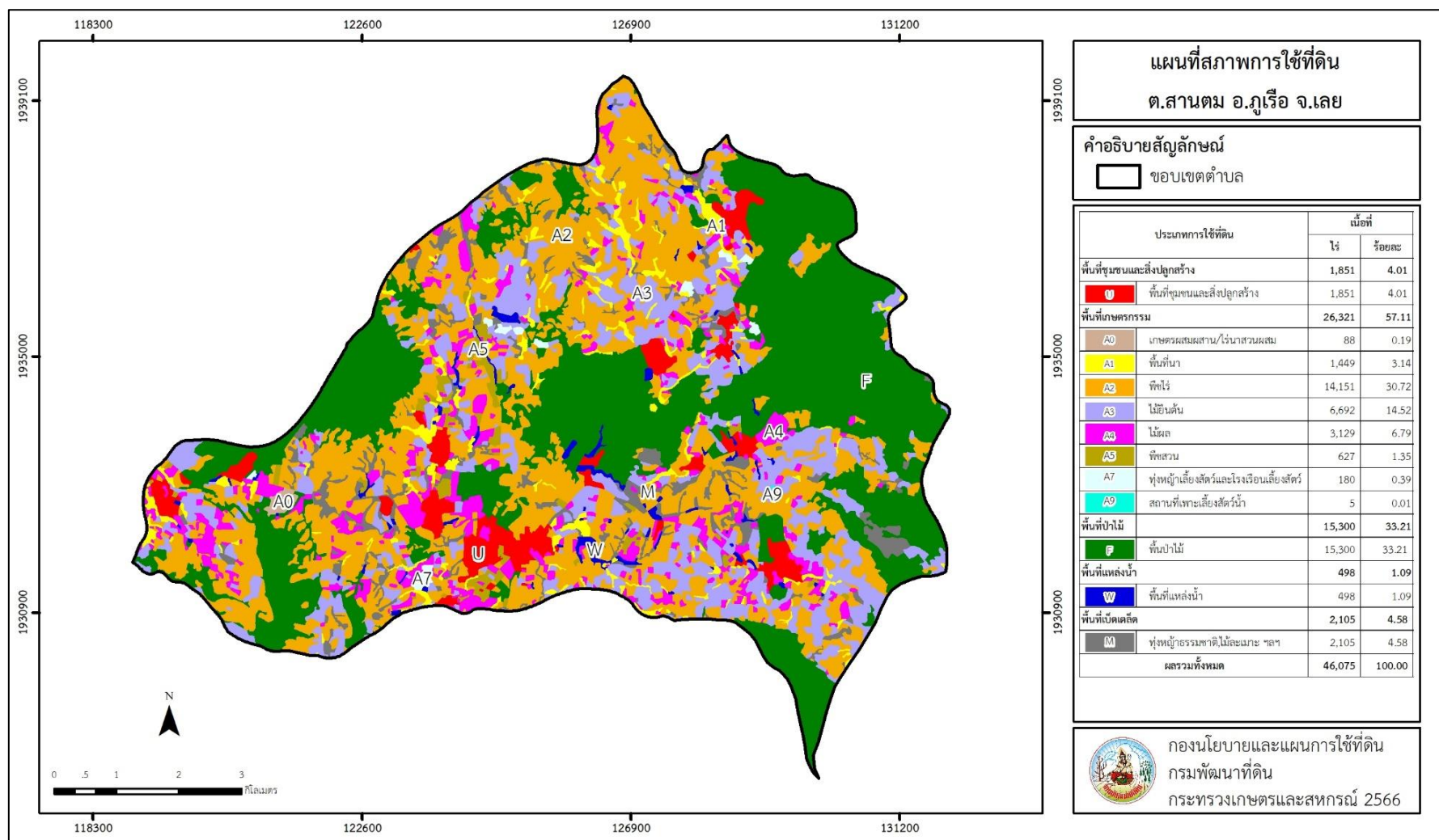
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A515	เห็ด	6	0.01
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	180	0.39
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	5	0.01
F	พื้นที่ป่าไม้	15,300	33.21
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,344	2.92
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	13,797	29.94
F500	ป่าปลูกรอสภาพฟื้นฟู	159	0.35
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	2,105	4.58
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	25	0.06
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	2,073	4.50
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	7	0.02
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	498	1.09
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	21	0.05
W201	อ่างเก็บน้ำ	114	0.25
W202	บ่อน้ำในไร่นา	363	0.79
ผลรวมทั้งหมด		46,075	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลสานตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสานตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลสานตมมีประชากรรวม 2,984 คน แยกเป็นชาย 1,513 คน เป็นหญิง 1,471 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 40.48 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,188 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 705 ครัวเรือน หรือร้อยละ 59.34 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 483 ครัวเรือน หรือร้อยละ 40.66 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลสานตม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลสานตม	1,188	1,513	1,471	2,984
หมู่ที่ 1 สานตม	216	248	249	497
หมู่ที่ 2 หองแขง	240	228	199	427
หมู่ที่ 3 ห้วยลาด	206	259	246	505
หมู่ที่ 4 ถ้ำมูล	129	170	187	357
หมู่ที่ 5 แสนสุข	50	56	77	133
หมู่ที่ 6 โนนสะอาด	79	95	79	174
หมู่ที่ 7 โนนสมบูรณ์	92	154	134	288
หมู่ที่ 8 ม่วงไข	60	145	122	267
หมู่ที่ 9 โคนผาง	116	158	178	336

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลสานตม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,188	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	705	59.34
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	483	40.66

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลสานตมมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,188 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 38.78 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลสานตมประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่นๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ และมันสำปะหลัง ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภค หากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี พ.ศ. 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 276,082.83 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 87,126.73 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 117,430.03 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 37,058.79 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 158,652.80 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 50,067.94 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลซานตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลซานตม	194,760.67	55,214.03	13,271.72	12,836.41	276,082.83	87,126.73	117,430.03	37,058.79
หมู่ที่ 1 ซานตม	219,382.72	105,308.64	8,037.04	18,469.14	351,197.53	117,549.59	86,617.28	28,991.74
หมู่ที่ 2 หนองแขง	182,876.38	21,065.45	3,134.55	1,272.73	208,349.11	80,983.75	145,250.91	56,457.95
หมู่ที่ 3 ห้วยลาด	129,840.85	26,242.11	17,537.40	17,335.77	190,956.14	57,851.24	68,598.50	20,782.31
หมู่ที่ 4 ถ้ำมูล	220,422.54	74,676.06	7,676.06	4,084.51	306,859.15	92,317.80	110,422.54	33,220.34
หมู่ที่ 5 แสนสุข	209,333.33	73,333.33	7,000.00	14,333.33	304,000.00	107,294.12	85,033.33	30,011.76
หมู่ที่ 6 โนนสะอาด	287,659.57	82,127.66	17,787.23	8,404.26	395,978.72	133,892.09	137,957.45	46,647.48
หมู่ที่ 7 โนนสมบูรณ์	147,777.78	13,333.33	6,203.70	962.96	168,277.78	51,050.56	87,444.44	26,528.09
หมู่ที่ 8 ม่วงไข่	233,555.56	71,555.56	45,000.00	30,444.44	380,555.56	88,730.57	300,888.89	70,155.44
หมู่ที่ 9 โคนผง	213,291.14	75,443.04	17,594.94	24,177.27	330,506.38	98,157.91	108,696.20	32,281.95

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลสามัคคี อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง เนื้อที่ 379 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 26,468 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 13,685 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 6,625 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 39,073 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 350 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 27 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลสามัคคี มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 1,279.9 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลสามัคคี มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยน้ำสามัคคี ห้วยน้ำฮวย ห้วยผาฮอง และห้วยส้มป่อย

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยส้มป่อย และอ่างเก็บน้ำห้วยละหุ่ง

3.2.3 จากฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลสามัคคี มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 17 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลสามัคคี อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 17 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 2 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-pd,fl-sla ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำเลวและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 554 ไร่ หรือร้อยละ 1.20 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Nao-fl-sla ดินนาอ์ที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 15 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Cg-clC ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 639 ไร่ หรือร้อยละ 1.39 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Ds-sLB ชุดดินด้านซ้าย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 437 ไร่ หรือร้อยละ 0.95 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Ds-md-sLB ดินด้านซ้ายที่เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 488 ไร่ หรือร้อยละ 1.06 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Ds-md-sLC ดินด้านซ้ายที่เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 666 ไร่ หรือร้อยละ 1.45 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Ds-md-sLD ดินด้านซ้ายที่เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,755 ไร่ หรือร้อยละ 8.15 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Ds-md-sLE ดินด้านซ้ายที่เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 199 ไร่ หรือร้อยละ 0.43 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Ds-mw-sLB ดินด้านซ้ายที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 433 ไร่ หรือร้อยละ 0.94 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 835 ไร่ หรือร้อยละ 1.81 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 12,198 ไร่ หรือร้อยละ 26.47 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน ML-gclD ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 629 ไร่ หรือร้อยละ 1.36 ของเนื้อที่ตำบล

- 11) หน่วยแผนที่ดิน ML-gcLE ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,486 ไร่ หรือร้อยละ 18.42 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Pu-md-sLB ดินภูเขาที่เป็นดินลิกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 170 ไร่ หรือร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Pu-md-sLC ดินภูเขาที่เป็นดินลิกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,732 ไร่ หรือร้อยละ 5.93 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Pur-clC ชุดดินภูเขา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 319 ไร่ หรือร้อยละ 0.69 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sLE ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 456 ไร่ หรือร้อยละ 0.99 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 12,992 ไร่ หรือร้อยละ 28.20 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 68 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 22,604 ไร่ หรือร้อยละ 49.05 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินลี (Li) ชุดดินมวกเหล็ก (ML) และชุดดินวังน้ำเขียว (Wk)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลสามัคคี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

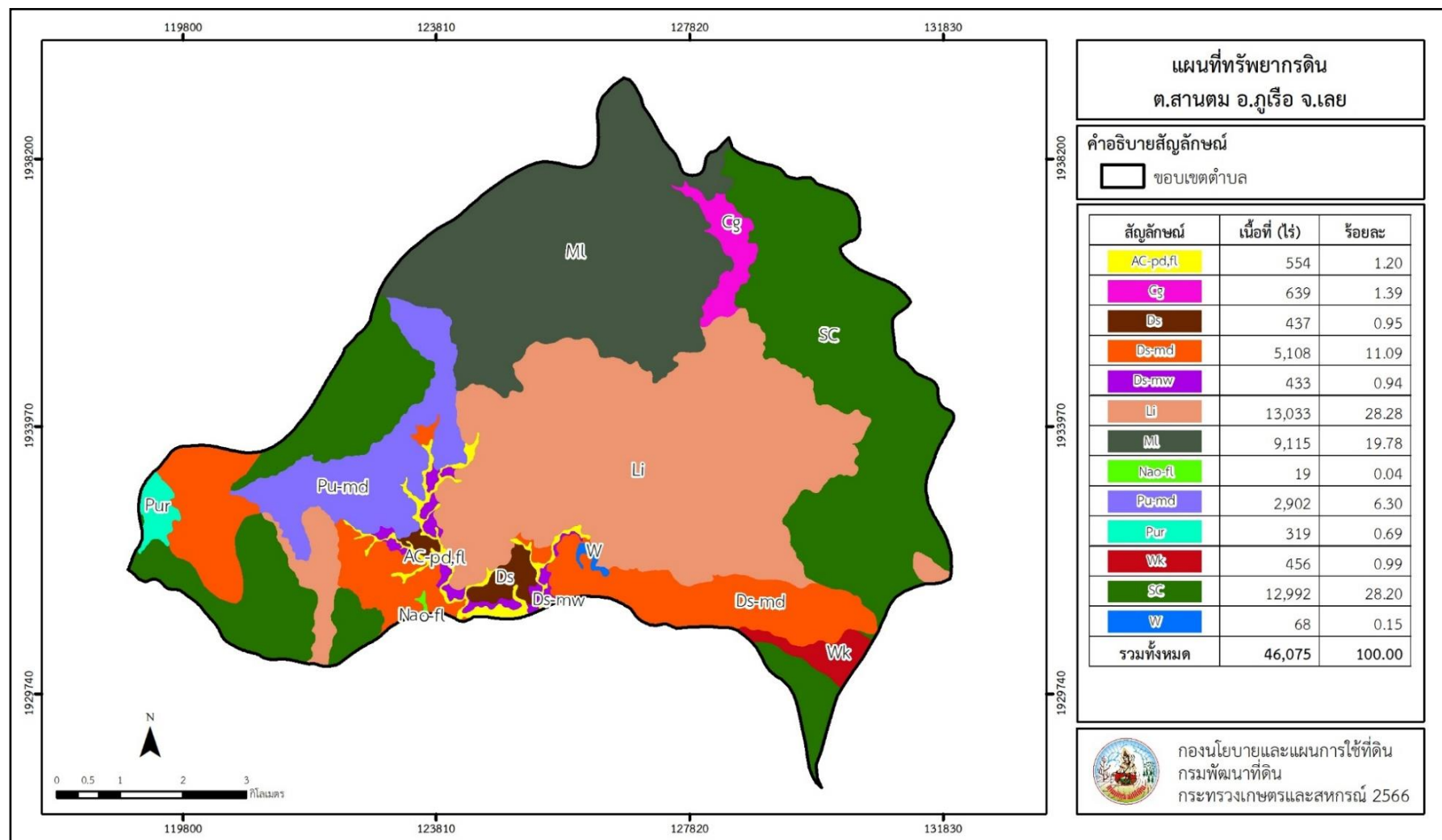

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลสามัคคี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-pd,fl-sIA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	554	1.20
Cg-clC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	639	1.39
Ds-md-slB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	488	1.06
Ds-md-slC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	666	1.45
Ds-md-slD	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	3,755	8.15
Ds-md-slE	20-35	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	199	0.43
Ds-mw-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	433	0.94
Ds-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	437	0.95
Li-gclD	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	835	1.81
Li-gclE	20-35	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	12,198	26.47
ML-gclD	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	629	1.36
ML-gclE	20-35	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	8,486	18.42
Nao-fl-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	19	0.04
Pu-md-slB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	170	0.37
Pu-md-slC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	2,732	5.93
Pur-clC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	319	0.69
Wk-slE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	456	0.99
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12,992	28.20
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	68	0.15
รวมทั้งหมด											46,075	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลสานตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลสามัคคี คือ

- 1) ลักษณะของดินส่วนใหญ่พบปัญหาดินลูกรัง ดินกรวด เกิดการชะล้างพังทลาย ดินเป็นกรด และขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) การขาดแคลนน้ำ น้ำป่าไหลหลากช่วงฤดูฝน และไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำ
- 3) แหล่งน้ำใช้ทางการเกษตรตื้นเขิน น้ำใช้เพื่อการเกษตรไม่เพียงพอในฤดูแล้ง
- 4) การระบาดของศัตรูพืช เช่น แมลงวันทองในแก้วมังกร และผลมะม่วง และโรคพืช เช่น โรครากเน่าของต้นคริสต์มาสเป็นโรคโคนเน่า แมลงหวี่ แก้วมังกรเป็นโรคราสนิม ต้นโอ๊กโคกโดยยืนต้นตาย และหัวมันสำปะหลังเน่า มีเพลี้ยแป้ง และแมลงวันจากมูลไก่
- 5) ราคาผลผลิตตกต่ำ ประกันราคา ผลผลิตล้นตลาด และพ่อค้าคนกลางกดราคา
- 6) ปัญหาไม่มีตลาดรองรับผลผลิต (แก้วมังกร คริสมาสต์ ข้าว)
- 7) ปุ๋ยและสารเคมีในการเกษตรมีราคาแพง
- 8) ปัญหาแรงงานขาดแคลน แรงงานเกษตรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และค่าแรงแพง
- 9) ปัญหายาเสพติด
- 10) ปัญหาถนนทางการเกษตรชำรุด
- 11) ปัญหาการไฟฟ้าไม่ทั่วถึง
- 12) ปัญหาบุกรุกพื้นที่ป่า

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลสามัคคี คือ

- 1) ต้องการสารปรับปรุงดินกรด(โดโลไมท์) เพื่อใช้ปรับสภาพดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช
- 2) เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) เพื่อเพิ่มธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุในดิน
- 3) โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำ พร้อมการปลูกหญ้าแฝก และการสนับสนุนไม้ผล เช่น ทุเรียน เงาะ มะคาเดเมีย
- 4) สนับสนุนสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน บ่อบาดาล พร้อมโซล่าเซลล์ การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำลำน้ำหมัน ขุดลอกคลอง ก่อสร้างฝาย อ่างเก็บน้ำในหมู่บ้าน และระบบท่อส่งน้ำ
- 5) คำแนะนำการปลูกพืช การปลูกพืชหมุนเวียน และการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช ที่ถูกต้อง
- 6) การประกันราคาผลผลิต หาแหล่งรับซื้อในพื้นที่ ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคา และส่งเสริมให้มีการผลิตแบบครบวงจร รวมทั้งการให้ความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์

7) อยากรู้ได้คำแนะนำในการจัดการดิน การปรับปรุงบำรุงดิน และอุปกรณ์ในการใช้
ตรวจวัดค่าความเป็นกรด-ด่างในดิน

- 8) ต้องการท่อนพันธุ์ที่ปลอดโรค
- 9) ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนการรวมกลุ่ม
- 10) ต้องการเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน
- 11) ต้องการถนนทางการเกษตรเพิ่ม และการซ่อมแซมทางเพื่อสะดวกในการขนย้าย

ผลผลิตออกสู่ตลาด

- 12) ต้องการขยายเขตการใช้ไฟฟ้าให้ทั่วถึง
- 13) ต้องการระบบโซล่าเซลล์
- 14) ต้องการคำแนะนำการจัดแมลงวัน

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมกับชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ
โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) นโยบายรัฐด้านการเกษตร
- 1.2) การขยายตัวของเมือง การขยายตัวของภาคเกษตร และอุตสาหกรรม
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.4) การใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพ
- 1.5) ความต้องการด้านอาหาร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) แก้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน
- 2.4) ความรู้และคำแนะนำที่ถูกต้องในการอารักขาพืช
- 2.5) การต่อรองราคาสินค้าเกษตร และแหล่งรับซื้อ

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 12 ประการ คือ

3.1) ลักษณะของดินส่วนใหญ่พบปัญหาดินลูกรัง ดินกรวด เกิดการชะล้างพังทลาย
ดินเป็นกรด และขาดความอุดมสมบูรณ์

- 3.2) การขาดแคลนน้ำ น้ำป่าไหลหลากช่วงฤดูฝน และไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำ
- 3.3) แหล่งน้ำใช้ทางการเกษตรตื้นเขิน น้ำใช้เพื่อการเกษตรไม่เพียงพอในฤดูแล้ง
- 3.4) การระบาดของศัตรูพืช เช่น แมลงวันทองในแก้วมังกร และผลมะม่วง และโรค
พืช เช่น โรครากเน่าของต้นคริสต์มาสเป็นโรคโคนเน่า แมลงหวี่ แก้วมังกรเป็นโรคราสนิม ต้นอโวคาโด
ยืนต้นตาย และหัวมันสำปะหลังเน่า มีเพลี้ยแป้ง และแมลงวันจากมูลไก่
- 3.5) ราคาผลผลิตตกต่ำ ประกันราคา ผลผลิตล้นตลาด และพ่อค้าคนกลางกดราคา
- 3.6) ปัญหาไม่มีตลาดรองรับผลผลิต (แก้วมังกร คริสต์มาส ข้าว)
- 3.7) ปุ๋ยและสารเคมีในการเกษตรมีราคาแพง

- 3.8) ปัญหาแรงงานขาดแคลน แรงงานเกษตรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และค่าแรงแพง
- 3.9) ปัญหายาเสพติด
- 3.10) ปัญหาถนนทางการเกษตรชำรุด
- 3.11) ปัญหาการไฟฟ้าไม่ทั่วถึง
- 3.12) ปัญหาบุกรุกพื้นที่ป่า

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 6 ประการ คือ

- 4.1) ผลผลิตทางการเกษตรต่ำและบางช่วงผลผลิตล้นตลาด
- 4.2) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอน และฤดูน้ำหลากช่วงฤดูฝน
- 4.3) พืชได้รับความเสียหาย/ผลผลิตลดลง/ต้นทุนสูงขึ้น
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
- 4.5) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 4.6) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) คันดินต่อเนื่อง คันดินไม่ต่อเนื่อง นาขั้นบันได คูเบนน้ำ
- 5.2) บ่อดักตะกอนแบบคันกัน บ่อดักตะกอนแบบขุด
- 5.3) ฝายชะลอน้ำ
- 5.4) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้น และ

กักเก็บน้ำ

- 5.5) ปฎิรูปที่ดิน
- 5.6) จัดที่ดินโดย คทช.

บริเวณพื้นที่ดอน

- 5.7) ปรับเปลี่ยนพื้นที่เกษตรกรรมให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ
- 5.8) บ่อดักตะกอน
- 5.9) ฝายชะลอน้ำ
- 5.10) ระบบส่งน้ำชลประทาน
- 5.11) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.12) ปฎิรูปที่ดิน

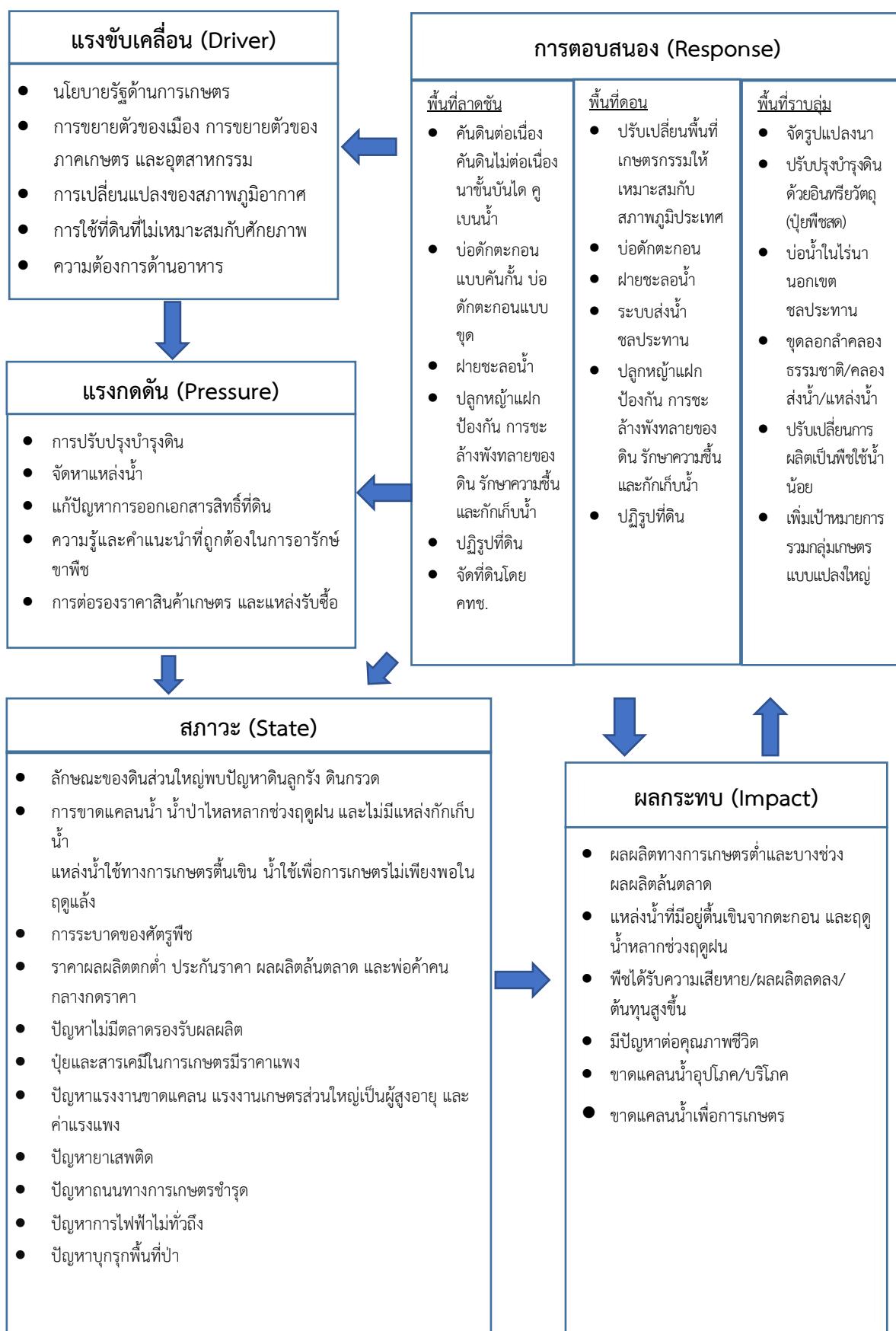
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

- 5.13) จัดรูปแปลงนา
- 5.14) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)
- 5.15) บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 5.16) ขุดลอกลำคลองธรรมชาติ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.17) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย
- 5.18) เพิ่มเป้าหมายการรวมกลุ่มเกษตรแบบแปลงใหญ่

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
  - (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสามัคคี อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลสามัคคี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 บริเวณพื้นที่ลาดชัน

- 1) ข้าวไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง จะปลูกร่วมกันช่วงเดือนกรกฎาคม เป็นต้น
- 2) ปลูกยางพารา แมคคาเดเมีย อโวคาโด และแก้วมังกร

4.2.2 บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกเดือนกรกฎาคม และเก็บเกี่ยวเดือนธันวาคม
- 2) ข้าวนาปี /ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์/มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ก่อนปลูกข้าว

4.2.3 บริเวณพื้นที่ดอน

- 1) พืชไร่ ที่นิยมปลูก ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง
- 2) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา
- 3) ไม้ผล/พืชผัก/ไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ แก้วมังกร แมคคาเดเมีย อโวคาโด คริสต์มาส และดาวเรือง

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ลาดชัน													
1. ข้าวไร่													
2. ข้าวไร่+ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์													
/มันสำปะหลัง													
3. ยางพารา													
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1. ข้าวนาปี													
2. ข้าวนาปี+ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์													
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. พืชไร่													
2. ไม้ยืนต้น													
3. ไม้ผล/พืชผัก/ไม้ดอกไม้ประดับ													

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลสามัคคี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และ คำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าว ข้าวโพด

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลสานตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลสานตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย

หน่วยแผนที่ดิน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ข้าว	ข้าวโพด
AC-pd,fl-sIA	N	N	S1	N
Cg-clC	S2en	S2n	S3ewo	S2en
Ds-md-slB	S2rn	S2rn	S3o	S2rn
Ds-md-slC	S2ern	S2rn	S3ewo	S2ern
Ds-md-slD	S3e	S2ewrn	N	S3e
Ds-md-slE	N	S3ew	N	N
Ds-mw-slB	S2on	S2on	S2ewon	S2on
Ds-slB	S2n	S2n	S3o	S2n
Li-gclD	S3er	S3r	N	S3er
Li-gclE	N	S3ewr	N	N
ML-gclD	S3er	S3r	N	S3er
ML-gclE	N	S3ewr	N	N
Nao-fl-sIA	N	S3o	S2n	S3o
Pu-md-slB	S2rn	S2rn	S3o	S2rn
Pu-md-slC	S2ern	S2rn	S3ewo	S2ern
Pur-clC	S2en	S2n	S3ewo	S2en
Wk-slE	N	S3ewr	N	N
SC	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาวะการหยั่งลึกของราก
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี พ.ศ. 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีรายละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สภาพภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลสามัคคี อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้

เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 26,093 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 56.63 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 10,445 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 22.67 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์
- 2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 733 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.59 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม
- 3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 14,915 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 32.37 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำการกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 11,405 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 24.75 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้
  - (1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 166 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.36 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง
- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 252 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.55 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ แก้วมังกร ลำไย และลิ้นจี่
- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 87 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา
- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 413 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.90 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง
- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 97 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- (1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 557 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง
- (2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 1,500 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.26 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ แก้วมังกร ลำไย และลิ้นจี่
- (3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 3,047 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.61 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา
- (4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 4,768 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 10.35 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง และข้าวโพด
- (5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 412 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.89 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ สตอเบอร์รี่
- 3) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 106 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.23 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

- (1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 106 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.23 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 1,852 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.02 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,651 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.58 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 177 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินนอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น รีสอร์ท โรงแรม และเกสต์เฮาส์

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 505 ไร่ หรือร้อยละ 1.10 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 21 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 484 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ

(สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 2,118 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.60 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้เมาะ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 4,102 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.90 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่างๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

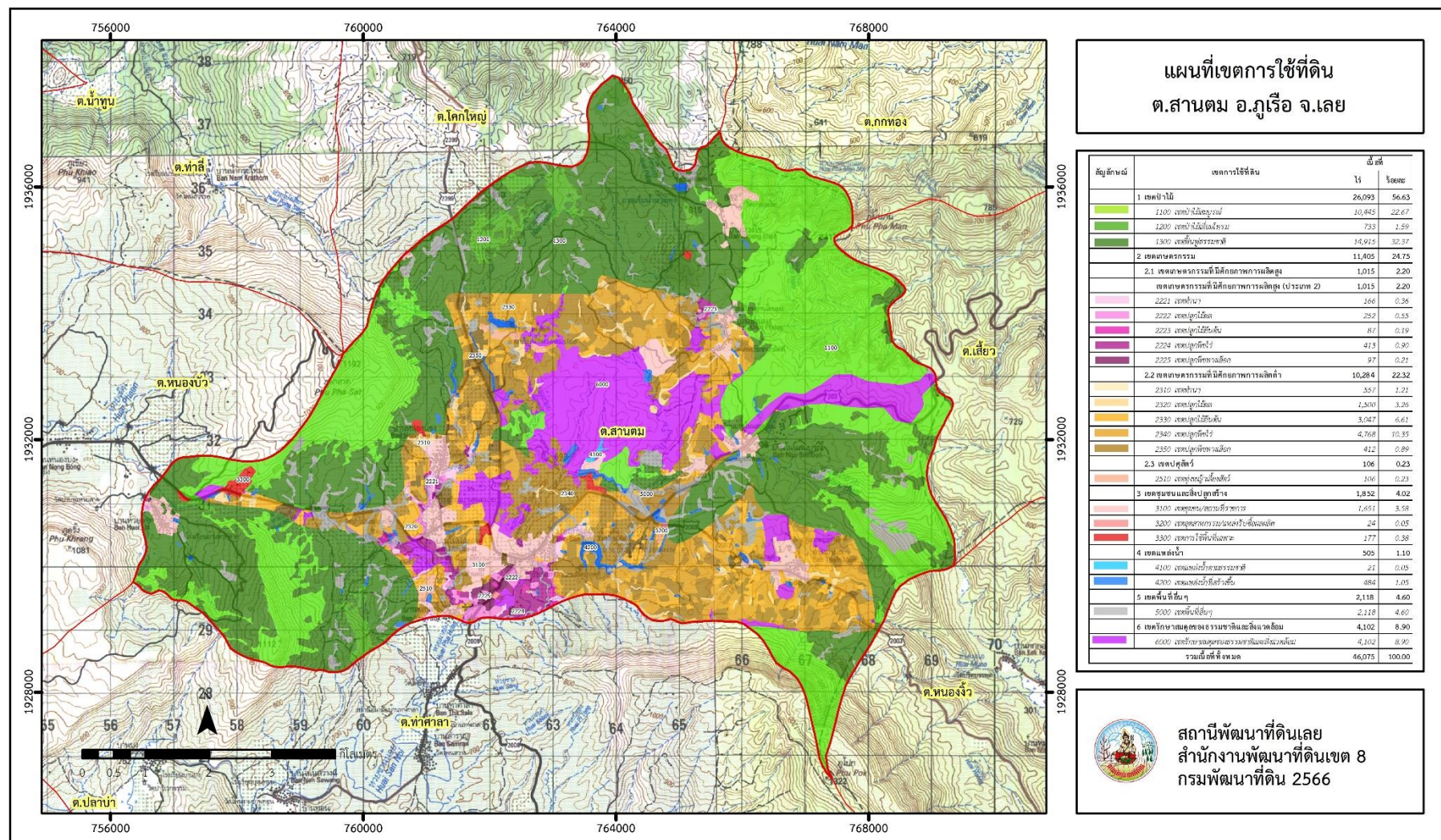
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสามัคคี อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	26,093	56.63
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	10,445	22.67
1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	733	1.59
1.3 เขตพื้นที่อนุรักษ์	14,915	32.37
2. เขตเกษตรกรรม	11,405	24.75
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	1,015	2.20
เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภท 2)	1,015	2.20
1) เขตทำนา	166	0.36
2) เขตปลูกไม้ผล	252	0.55
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	87	0.19
4) เขตปลูกพืชไร่	413	2.90
5) เขตปลูกพืชทางเลือก	97	0.21
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	10,284	22.32
1) เขตทำนา	557	1.21
2) เขตปลูกไม้ผล	1,500	3.26
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	3,047	6.61
4) เขตปลูกพืชไร่	4,768	10.35
5) เขตปลูกพืชทางเลือก	412	0.89
2.3 เขตปศุสัตว์	106	0.23
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,852	4.02
4. เขตแหล่งน้ำ	505	1.10
5. เขตพื้นที่อื่นๆ	2,118	4.60
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4,102	8.90
รวม	46,075	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลสานตม อำเภอกุเรียว จังหวัดเลย

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสานตม อำเภอกุเรียว จังหวัดเลย

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลสามัคคี อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลสามัคคีไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินเลย เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินเลย นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
- (10) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (เกษตรกรทั่วไป/กลุ่มแปลงใหญ่)

2) **การชะล้างพังทลายของดิน** มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

- (3) การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (คทช.)
- 3) **พื้นที่แล้งซ้ำซาก** มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้
- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  - (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 4)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเลย)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัดเลย)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลสานตม เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลสานตม สถานีพัฒนาที่ดินเลยได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลสานตมในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 4 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม/การชะล้างพังทลายของดิน (2) ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ (3) ราคาผลผลิตตกต่ำ/ล้นตลาด (4) โรค/แมลง/ศัตรูระบาด และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (3) ดินตื้น (4) ดินเป็นกรด และจากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลสานตม ซึ่งมีเนื้อที่รวม 46,075 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่า 12% มีจำนวน 39,550 ไร่

หรือร้อยละ 85.83 ระดับความลาดชันระหว่าง 5-12% มีจำนวน 4,356 ไร่ หรือร้อยละ 9.46 ระดับความลาดชันระหว่าง 2-5% มีจำนวน 1,528 ไร่ หรือร้อยละ 3.32 มีที่ราบที่ระดับความลาดชัน 0-2% มีจำนวน 573 หรือร้อยละ 1.24 จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 7,350 ไร่ หน้าดินถูกชะล้างลงมาพื้นที่ด้านล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำ จนดินชั้นไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำทุกหมู่บ้าน ทั้งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 20% มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำครอบคลุมพื้นที่เพียงบางส่วนของตำบลเท่านั้น จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้โครงสร้างของดินได้รับผลกระทบ ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่น น้ำและอากาศในดินสูญเสียไป ธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุมีปริมาณลดลงเนื่องจากพินาศไปใช้ และอินทรีย์วัตถุย่อยสลาย

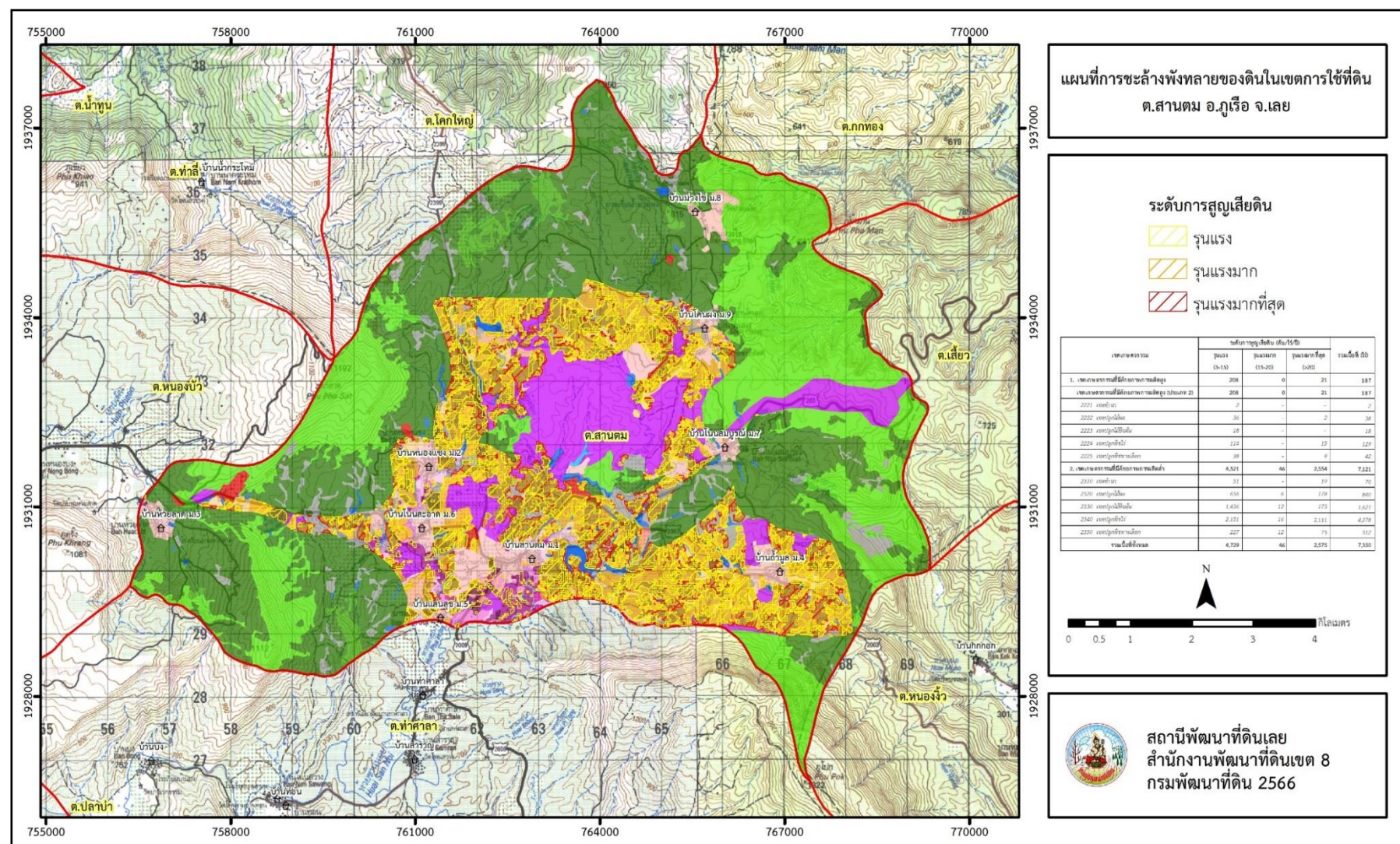
ปัญหาการขาดแคลนน้ำ เกิดจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนดินชั้นขึ้นแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน ขุดเจาะบ่อบาดาลและวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ (2) ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ (5) ป้องกันน้ำท่วม และ (6) ขุดสระน้ำในไร่นา

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบล โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญห 6 ประการ จะต้องมีการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อลดการชะล้างพังทลาย การสูญเสียดิน ชะลอการไหลของน้ำ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำหรือพนังป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล และสระน้ำในไร่นา (รูปที่ 7-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสาตาม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลสาตาม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในงบประมาณ พ.ศ. 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เนื้อที่ 1,015 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,464,400
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	234,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	535,500
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	54,000
	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	27,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	306,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	13,500
	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ)	294,400
	2. การบริหารจัดการน้ำ	2,645,536
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	924,000
	2.2 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	200,000
	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	321,536
	2.4 ขุดบ่อบาดาล	1,200,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	3,900,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	480,000
	3.2 การอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	1,920,000
	3.3 การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (คทช.)	1,500,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เนื้อที่ 10,284 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,196,600
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	351,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	803,250
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	81,000
	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	40,500
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	459,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	20,250
	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ)	441,600
	2. การบริหารจัดการน้ำ	3,968,304
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1,386,000
	2.2 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	300,000
	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	482,304
	2.4 ขุดบ่อบาดาล	1,800,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	5,850,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	720,000
	3.2 การอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	2,880,000
	3.3 การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (คทช.)	2,250,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 106 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	171,500
	1.1 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	115,500
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	10,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	34,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	12,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	265,500
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	115,500
รวมเขตเกษตรกรรม	2.2 ขุดบ่อบาดาล	150,000
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,832,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	6,879,340
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	9,750,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	20,461,840

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เนื้อที่ 1,015 ไร่ 1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เนื้อที่ 10,284 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พัฒนาความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี) 2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศวพ.เลย) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ศวพ.เลย) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศวพ.เลย) 5) โครงการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศวพ.เลย) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี) 8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี) 9) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี) 10) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี) 11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี) 12) โครงการพัฒนาการผลิตพืชปลอดภัยโดยระบบโรงเรือน (อบต.สามัคคี) 13) โครงการผลิตปุ๋ยหมักจากเปลือกข้าวโพด (อบต.สามัคคี) 14) โครงการผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ (อบต.สามัคคี)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (สนง.เกษตรอำเภอกุฉินารายณ์) 15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี (สนง.เกษตรจังหวัดเลย) 17) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (อบต.สามัคคี)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.3 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 106 ไร่	1) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดเลย) 2) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดเลย) 3) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตรกร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดเลย)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 505 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (โครงการชลประทานเลย) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (โครงการชลประทานเลย) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (โครงการชลประทานเลย) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (โครงการชลประทานเลย) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (โครงการชลประทานเลย) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (โครงการชลประทานเลย)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสานตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลสานตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน													4,636,000	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	ราย	90	90	90	90	90	450	117,000	117,000	117,000	117,000	117,000	585,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	ตัน	12	9	9	9	19	45	267,750	267,750	267,750	267,750	267,750	1,338,750	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	ไร่	1,800	1,800	1,800	1,800	1,800	9,000	27,000	27,000	27,000	27,000	27,000	135,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	90	90	90	90	90	450	13,500	13,500	13,500	13,500	13,500	67,500	พด.
เขตปลูกไม่ผล/ไม่ยืนต้น/เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.5 การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	90	90	90	90	90	450	153,000	153,000	153,000	153,000	153,000	765,000	พด.
เขตปลูกไม่ผล/ไม่ยืนต้น/เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.6 การส่งเสริมปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	450	450	450	450	450	2,250	6,750	6,750	6,750	6,750	6,750	33,750	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์, น้ำหมักชีวภาพ)	แห่ง		1	1	1	1	4	-	184,000	184,000	184,000	184,000	736,000	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ													8,613,840	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น	2.1 ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	20	20	20	20	20	100	462,000	462,000	462,000	462,000	462,000	2,310,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น	2.2 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	ไร่	-	50	50	50	50	200	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	พด.
เขตป่าไม้/เขตแหล่งน้ำ/เขตพื้นที่อื่นๆ	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	แห่ง		1	1	1	1	4	-	200,960	200,960	200,960	200,960	803,840	พด./ขบ./พด./อบต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น/เขต	2.4 ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล	แห่ง		25	15	15	15	60	-	750,000	750,000	750,000	750,000	3,000,000	อบจ./พด./อบต./ทรัพยากรน้ำบาดาล
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน													9,750,000	
เขตป่าไม้/เขตแหล่งน้ำ/เขตพื้นที่อื่นๆ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.
เขตป่าไม้/เขตแหล่งน้ำ/เขตทำนา/เขตพื้นที่อื่นๆ/เขตปลูกพืชไร่	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	ไร่	300	300	300	300	300	1,500	960,000	960,000	960,000	960,000	960,000	4,800,000	พด.
เขตป่าไม้	3.3 การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (คทช.)	ไร่	300	300	300	300	300	1,500	750,000	750,000	750,000	750,000	750,000	3,750,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลสามัคคี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
	4. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ													2,325,000	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.1 ส่งเสริมกลุ่มทำปุ๋ยหมัก	กลุ่ม	9	9	9	9	9	36	-	306,000	306,000	306,000	306,000	1,224,000	กษ.จ./ กษ.อ./ ทต./ อบต./ ตบส.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.2 อบรมการปลูกยางพารา	ราย	50	50	50	50	50	250	-	8,500	8,500	8,500	8,500	34,000	กษ.ท./ กษ.จ./ ทต.กษ.อ./ ศวท./ ตบส.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.3 การจัดตั้งและสนับสนุนงบประมาณกลุ่มอาชีพ	กลุ่ม	2	2	2	2	2	10	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	กษ.จ./ กษ.อ./ ทต./ อบต./ ตบส.
เขตแหล่งน้ำ	4.4 การสนับสนุนฟื้นฟูปลาน้ำจืด (ปล่อยแหล่งน้ำสาธารณะ)	ตัว	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	ประมงน้ำ จืดเลย/ ทต./ อบต./ ปม.จ./ ตบส.
	5. งานสาธารณูปโภค													21,550,000	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตป่าไม้/เขตชุมชน/เขตพื้นที่อื่นๆ	5.1 ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	เมตร	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	2,310,000	2,310,000	2,310,000	2,310,000	2,310,000	11,550,000	อบจ./ ทต./อบต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตป่าไม้/เขตชุมชน/เขตพื้นที่อื่นๆ	5.2 ขยายเขตไฟฟ้า	ประมาณการ							2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	10,000,000	กฟภ./ ทต./อบต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กองนโยบาย และแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. ระดับความเหมาะสมของดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการจัดทำพหุภูมิสารสนเทศ. 2551. พหุภูมิสารสนเทศ. สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และ รายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565). กรมการปกครอง. แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1> พฤษภาคม 2566.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี. 2566. วิสัยทัศน์ของตำบล (2566). แหล่งที่มา <https://sao-santomloe.go.th/public/list/data/index/menu/1168> ,25 มิถุนายน 2566

Kristensen P. 2004. **The DPSIR Framework**. National Environmental Research Institute, Denmark, Department of Policy Analysis, European Topic Centre on Water, European Environment Agency.

สถานีพัฒนาที่ดินเลย

135 หมู่ที่ 1 ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42100
โทร. 042-039627